

Indenrigs- og Socialministeriet
Forvaltningsjura
J.nr. 2010-1380
mki

22. februar 2010

Telefonnotat

Fredensborg Kommune, Karen Svane (7256 5159), har den 19. januar 2010 rettet telefonisk henvendelse til ministeriet med anmodning om nærmere oplysninger om, hvorvidt et kommunalbestyrelsesmedlem i h.t. kommunestyrelseslovens § 16 e er forpligtet til at oplyse om de ydelser, som vedkommende har modtaget i kraft af sit hverv som domsmand.

§ 16 e, stk. 1, i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 581 af 24. juni 2009 som ændret ved lov nr. 1515 af 27. december 2009) er sålydende:

”§ 16 e. Et medlem af kommunalbestyrelsen, som efter valg eller forslag af kommunen udfører andre hverv end medlemskab af kommunalbestyrelsens udvalg eller underudvalg, skal oplyse størrelsen af vederlag, der i sidste kalenderår var forbundet med varetagelsen af hvervet, til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen offentliggør indgangen af første kvartal, hvilke af dens medlemmer der modtager vederlag for udførelse af sådanne hverv, og størrelsen af vederlaget i sidste kalenderår for hvert enkelt hverv, medlemmet udfører.

Afgørende for om et kommunalbestyrelsesmedlem efter kmsl. § 16 e, stk. 1, har pligt til at oplyse om vederlag for sådanne hverv er i denne sammenhæng særligt, om vedkommende er valgt af kommunen til at varetage hvervet eller om vedkommende er valg efter forslag af kommunen.

Af bemærkningerne til L168/2006-07 (vedtaget som lov nr. 510 af 6. juni 2007) fremgår bl.a. følgende:

”Baggrunden for forslaget om offentliggørelse af vederlag er et ønske om, at der skabes åbenhed om de vederlag, som kommunalpolitikere modtager for at varetage forskellige hverv, som de er valgt til at varetage i kraft af, at de er medlemmer af kommunalbestyrelsen.

...

Med udtrykket »valg eller forslag af kommunen« sigtes til tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen, dennes udvalg eller underudvalg, den kommunale administration eller en repræsentant for et af de førnævnte kommunale organer eller den kommunale administration har valgt eller foreslået et kommunalbestyrelsesmedlem til et hverv. Det er således ikke en betingelse, at kommunen har en egentlig udpegnings- eller indstillingsret vedrørende det omhandlede hverv, som er bindende for modtageren. Det er tilstrækkeligt, at kommunalbestyrelsesmedlemmet varetager hvervet som følge af, at vedkommende er bragt i forslag af kommunen, f.eks. af kommunens repræsentant på det organ (generalforsamlingen, repræsentantskabet el.lign.), som har til opgave at vælge selskabets eller foreningens bestyrelse.”

Retningslinjerne for valg af domsmænd er fastsat i lov om rettens pleje § 74 stk. 1 og 2 (lovbekendtgørelse nr. 1053 af 29. oktober 2009 som senest ændret ved lov nr. 73 af 26. januar 2010).

Retsplejelovens § 74, stk. 1 og 2, er sålydende:

”§ 74. Efter modtagelsen af grundlisterne affatter landsrettens præsident nævninge- og domsmandslisterne.

Stk. 2. Byrettens nævninge- og domsmandsliste dannes ved lodtrækning blandt de personer, der er optaget på grundlisterne inden for retskredsen.”

Domsmænd vælges således af landsretterne ved lodtrækning ud fra de på grundlisterne opførte personer. Det lægges på den baggrund til grund, at domsmænd ikke vælges af kommunerne. Der må herefter tages stilling til, om domsmænd vælges efter forslag af kommunen.

Reglerne vedrørende tilblivelse af grundlister er fastsat i retsplejelovens § 72 og § 2 i bekendtgørelse nr. 809 af 5. december 1990 om grundlister som senest ændret ved bekendtgørelse nr. 152 af 20. december 2007.

Restplejelovens § 72 er sålydende:

”§ 72. Udtagelsen til grundlisten foretages inden for hver kommune af et grundlisteudvalg på 5 medlemmer, der udpeges af kommunalbestyrelsen for de kommunale råds valgperiode. I København kan kommunalbestyrelsen bestemme, at der skal nedsættes flere grundlisteudvalg. De nærmere regler om antallet af personer, der skal udtages, og om selve udtagelsen fastsættes af justitsministeren.”

Grundlistebekendtgørelsens § 2 er sålydende:

”§ 2. Medlemmer i og formand for et grundlisteudvalg, jf. retsplejelovens § 72, udpeges efter reglerne om valg til udvalg m.v. i lov om kommunernes styrelse.”

Det bemærkes på baggrund af ovenstående, at det ikke er en betingelse, at medlemmer af grundlisteudvalget tillige er medlemmer af kommunalbestyrelsen.

Grundlisteudvalget tillægges i retsplejelovens § 72 en selvstændig af kommunalbestyrelsen uafhængig kompetence til at udtage medlemmer til grundlisten. Grundlisteudvalget afleder således ikke sin kompetence fra kommunalbestyrelsen. At grundlisteudvalget ikke afleder sin kompetence af kommunalbestyrelsen underbygges af retsplejelovens § 73, der regulerer landsretspræsidentens reaktionsmuligheder i forbindelse med forsømmelse med grundlistens udarbejdelse.

Retsplejelovens § 73 er sålydende:

”§ 73. I tilfælde af forsømmelse med grundlistens udarbejdelse kan landsrettens præsident under anvendelse af tvangsbøder pålægge grundlisteudvalget at træffe de foreskrevne foranstaltninger.”

Det ses således, at landsretspræsidenten kan anvende tvangsbøder direkte overfor grundlisteudvalgets medlemmer. Dette taler ligeledes for, at grundlisteudvalget er en selvstændig af kommunen uafhængig enhed.

Det er på den baggrund opfattelsen, at grundlisteudvalget ikke kan opfattes som en del af kommunen – den kommunale enhedsforvaltning (se hertil bl.a. den kommenterede kommunestyrelseslov, år 2004, s. 123).

Når det pågældende kommunalbestyrelsesmedlems hverv som domsmand således ikke udøves efter valg af kommunen eller efter forslag af kommunen er der allerede derfor ikke pligt for den pågældende til at oplyse om den modtagne ydelse for varetagelsen af domsmandshvervet efter kmsl. § 16 e.

Det indstilles, at der meddeles Fredensborg Kommune følgende:

- Det er en betingelse for et kommunalbestyrelsesmedlems oplysningspligt efter kmsl. § 16 e, at hvervet er udført efter valg af kommunen eller efter forslag af kommunen.
- Domsmand vælges af Landsretspræsidenterne på baggrund grundlisterne, som er udarbejdet af grundlisteudvalgene.
- Grundlisteudvalgene kan ikke henregnes til en del af kommunen, og hvervet som domsmand udføres således ikke efter forslag fra kommunen.
- Der er på den baggrund ikke pligt til efter kmsl. § 16 e at oplyse om ydelser modtaget for varetagelse af hvervet som domsmand.